A°. 1859. N. 278.

DINGSDAG 22 NOVEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

UTRECHT, Dingsdag 22 November.

De aanneming der Spoorweg-voordragten.

Nu de Tweede Kamer de door de regering voorgestelde spoorweg-voordragt 'n Zaturdag heeft aangenomen, kan de spoorwegzaak welligt eenigen tijd rusten. Wij moeten echter over die aanneming zelve nog enkele opmerkingen maken. De geheele wet is aangenomen met 59 tegen 33 stemmen. Onder de voorstemmers heeft men met eenige verwondering opgemerkt de namen der heeren *v. Hoevell* en *v. d. Linden*, die de ontwerpen eerst met kracht hebben bestreden, *v. Zuijlen*, die ook groote bezwaren had, en zich zijne stem vroeger voorbehield, en *Sloet tot Oldhuis*, van wien men had mogen verwachten, dat hij uit redenen van kieschheid niet voor eene wet zou stemmen, die voor een lid zijner familie zoo groote voordeelen moest opleveren!! Daarbij stemden nog voor de heer *Duymaer v. Twist*, die ofschoon minder tegen de wet ingenomen, toch in den beginne ook verklaarde zijne stem zich voor te behouden, de heeren *Dirks* en *Reinders*, die zelfs in de zitting van Zaturdag nog met kracht de rigting der Noorderlijnen bestreden, *Storm v. 's Gravesande*, die tegen het art. I. der wet stemde, en onderscheiden leden, die in de diskussiën te kennen gaven, dat zij de door de Regering gekozen rigtingen niet de meest gewenschte achtteden. Buitendien waren het onze eerste staatslieden, de hoofden onzer politieke partijen, vijf voormalige ministers, de heeren *van Hall*, *Thorbecke*, *Schimmelpenninck*, *de Kempenaer* en *v. Reenen*, die tegen de wet stemden, en is het dan ook alleen de wederkeerige dienst die de Noorder- en Zuiderleden elkaâr hebben willen bewijzen, die de aanneming der ongelukkige regeringsplannen heeft mogelijk gemaakt.

Bij zulk eene ontleding der stemmen is het klaarblijkelijk, dat de zegepraal der regering niet zeer voldoende te achten is, en dat zelfs *Zaturdag morgen* nog naar de gewone berekeningen eene afstemming der wet of eene aanneming met hoogstens ééne stem meerderheid verwacht moest worden.

Bijzonder opmerkelijk is de houding der beide Almelosche kamerleden, de heeren *v. Hoëvell* en *v. d. Linden*. Des te meer hulde verdienen echter de wakkere leden onzer Kamer, die met de meeste energie en tot het laatste toe hebben getracht, »*de nationale ramp*" af te weren, welke de aanneming der voordragten over 't Vaderland dreigt te brengen.

Wij blijven de aanneming der Spoorwegvoordragten evenzeer betreuren, als wij het bejammerd hebben, dat de regering zich met onverzettelijke stijfhoofdigheid aan hare plannen heeft gehouden.— Wij vertrouwen thans nog op de Eerste Kamer, wij vertrouwen vooral op hare beslissing, omdat zij zal begrijpen, dat zij door verwerping dezer wetsvoordragt den verkeerden indruk zal kunnen wegnemen, die er in een zoo groot deel des lands ontstaat, en die in de gevolgen allerverderfelijkst kan worden. Men vergete het niet; groote materiële belangen zijn door de regering benadeeld, en de *benadeelden* zullen met meer kracht over het hen aangedaan onregt blijven klagen, dan de *bevoordeelden* zullen waarderen, wat zij *toevallig* ontvingen.

Hoe de stemming thans reeds is, moge blijken uit de volgende korte uittrekselen uit de Amsterdamsche bladen:

Het *Hand. blad*. zegt o, a.:

»Wat nu de zaak zelve aangaat, de Tweede Kamer heeft beslist, maar gelukkig maakt de Tweede Kamer niet alleen de wetgevende magt uit. Ook de Eerste Kamer moet de koncessiën nog bekrachtigen, en het Hoofd van den Staat moet zijn zegel aan het ontwerp hechten. Nog is dus alle hoop niet vervlogen! Men moet den strijd tot het uiterste volhouden. Wij raden dus den gemeenteraden, de kamers van koophandel en fabrieken, de waterschappen en allen, die deze wet, zoo als de heer *Wintgens* zich uitdrukte, als eene ramp voor het Vaderland beschouwen, ten dringendste aan, zich onverwijld tot de Eerste Kamer der Staten-Generaal te wenden, om het gevreesde gevaar af te keeren. Met klem, met nadruk op nieuw de bezwaren uiteengezet, die uit zoo velerlei oogpunten tegen het ontwerp bestaan. Met onwederlegbare daadzaken en bewijzen andermaal aangetoond, dat door de vaststelling van deze wet de belangen van een zeer groot deel des lands worden miskend en benadeeld, de gunstige staat van 's lands financiën op het spel gezet en zeer vele streken aan het grootste gevaar blootgesteld worden. De beide andere takken der wetgevende magt zullen het ongetwijfeld niet zoo ligt achten als de minister van binnenl. zaken, dat door de aanneming van deze voordragt, voor het minst tegen het verlangen van de helft der bevolking wordt gehandeld.

»Wij vertrouwen op den Koning en op de Eerste Kamer, dat deze van hunne grondwettige regten zullen gebruik maken, en het door de Tweede Kamer genomen besluit niet zullen handhaven. Het is uit de diskussien gebleken, dat het ministerie zelf gezegd heeft, dat het door de Tweede Kamer als het ware is voortgesleept, om in de spoorwegplannen veel verder te gaan, dan het aanvankelijk had gemeend te moeten voorstellen. De Min. van Financien had er zelfs niet tegen, dat de Kamer den last, die op het land zal drukken, verminderen zou. Dat zou hem zelfs zeer aangenaam zijn. In die woorden lag duidelijk opgesloten, dat de Min. toch zelf voor de uitgebreidheid van de opofferingen, die hij van het land vergt, terugdeinst. Die woorden en verklaringen zullen bij de Eerste Kamer niet verloren gaan. Het behoort tot hare taak en roeping, om het land voor alle gewaagde stappen te behoeden. En als zij nu alles nagaat wat omtrent deze aangelegenheid gedurende veertien dagen bij de Tweede Kamer is voorgevallen, dan vleijen wij ons, dat zij tot de overtuiging komen zal, dat, zoo ooit, hier hare tusschenkomst dringend wordt gevorderd. De strijd is derhalve nog niet geëindigd, maar moet met vernieuwde kracht worden hervat door allen, die het waarachtig belang van den staat voor oogen hebben."

De *Tijd* schrijft 't volgende:

»Wij zijn van den beginne af voorstanders van spoorwegen geweest, en zijn dat nog in zulke mate dat wij liever de thans door de Tweede Kamer goedgekeurde lijnen, met al haar geldelijke en andere bezwaren, zien aanleggen, dan in het geheel geene. Dat wij ons tegen het voorstel verzetten was alleen wijl wij andere voorwaarden en onder elk opzigt meer verkieslijke lijnen wenschten, op een oogenblik dat die te verkrijgen waren geweest. Maar wij betreuren het ook om de gevolgen, die wij duchten, daar de regering, blind voor allen goeden raad, doof voor de talrijke protesten van miskende en zonder noodzaak gekrenkte belangen, hare oogmerken bij de Tweede Kamer heeft doorgedreven op eene wijze, welke èn aan haar waardigheid èn aan die der Vertegenwoordiging gevoelige afbreuk zal doen.

»Van wat er volgen zal zullen wij kalme en bedaarde toeschouwers blijven. De toekomst zal leeren, of wij ons misrekenden, met kwade gevolgen te vreezen van de houding der regering in deze zwaarwigtige aangelegenheid. Wij voeden de overtuiging een pligt vervuld te hebben met haar te bestrijden, en van hetgeen wij vreezen kan niets voor onze verantwoordelijkheid komen.

»Dit feit wenschen wij ten slotte nog te konstateren. Het meerendeel eener natie scheidt bijkans nooit personen van zaken af, en wijt veelal aan de laatsten wat alleen de schuld der eersten is. En zoo is het dat, door de stemming van Zaturdag, onze liberale instellingen, waarvan wij trouwens voorstanders zijn, in den algemeenen dunk een zwaren schok geleden hebben, en dat, ziende hoe men die kan laten werken, velen harer vroegere voorstanders en nog ongelijk meer onverschilligen er bittere vijanden van geworden zijn."

Het *Hand. en Eff. blad* is heftiger, en laat zich als volgt uit:

»En zal Nederland, zal Nederlands hoofdstad, Amsterdam, de gevolgen dezer ijzeren hardnekkigheid der Regering en van de blindheid, of het verkeerd geplaatste egoïsme van eenige leden der Kamer, moeten dragen? . . . . zal Amsterdam lijdelijk zich laten mishandelen, en, met zijne regten, ook zijne hoop, zijne welvaart vertrappen zien? . . . . Wij kunnen het niet gelooven. Amsterdam zal met alle mogelijke wettige middelen trachten zich tegen stelselmatige achterstelling te verdedigen, en, ... de scheuring tusschen zonen van hetzelfde vaderland is dáár, wortelt duurzamer en dieper in het geheele volksleven, dan wanneer zij door politieke of godsdienst kwestiën ware veroorzaakt geworden.

»Wee den lande, waar tweedragt begint te wortelen en voedsel vindt in de onuitdroogbare bron van welvaart en bestaan! . . . .

»Nog hopen wij dus op de meerdere bezadigdheid van onze Eerste Kamer; op haar vestigen wij het oog, vol vertrouwen, dat zij den toestand begrijpe en waardere, en het vaderland tegen de wreedste en vernielendste aller kwalen, tegen tweedragt, beschermen zal. Van haar verwachten wij dus de VERWERPING der Regerings ontwerpen.

— Koning *Victor Emmanuel* schijnt niet dadelijk te hebben toegegeven aan de wenschen, die van uit Parijs omtrent het regentschap werden geopenbaard. De Parijsche bladen, en met name de *Constit.*, melden, dat na de uit Turijn ontvangen nadere inlichtingen het regentschap van den heer *Buoncompagni* in het belang van Italie is, en dat, nu daaraan geene politieke bedoelingen zijn verbonden, de zaak gereedelijk naar den wensch van Italie kan plaats hebben. Dat trouwens Sardinië niet wil prajudiciëren op de beslissingen van het kongres betoogt men ook op grond der aftreding van generaal *Garibaldi*, die tot het burgerleven terugkeert, naar men zegt, op het verzoek van den koning van Sardinië, of althans, omdat zijne meer bepaald Italiaansche staatkundige meening, minder kansen erlangde van te zegevieren.

De aftreding van generaal *Garibaldi*, die zeer geneigd was, om in Midden-Italië tegen Rome en Napels aanvallenderwijze op te treden, werd door Frankrijk zeer wenschelijk geacht, en zal door Oostenrijk op hoogen prijs worden gesteld.

Hetgeen men gezegd heeft, omtrent een protest van wege Toskane, tegen het regentschap van den heer *Buoncompagni* schijnt uit de lucht gegrepen. Men noemt reeds de aanstaande ministers voor Midden-Italië, waaronder voorkomen de heeren *Rocasoli*, *Farini*, *Fanti*, en meer, die in de laatste dagen zucht hebben aan den dag gelegd, om de zaken van Midden-Italië op den goeden weg te houden.

Van het kongres is niets naders; het is nog niet bekend, of elke mogendheid een dan wel twee vertegenwoordigers zal zenden. In het eerste geval betwijfelt men het zeer of lord *John Russel* wel voor Engeland zal optreden. De tegenwoordige politieke omstandigheden zouden hem beletten Londen te verlaten. — Overigens zegt men, dat in het Engelsche kabinet verschil zou ontstaan tusschen Lord *Palmerston* aan de eene zijde en lord *Russell* en den heer *Gladstone* aan den anderen kant. Het verschil zou vooral loopen over de Chin. expeditie, en de doorgraving van de Suez Landengte. Door de verwikkelingen dienaangaande, zouden zelfs de moeijelijkheden tusschen Frankrijk en Engeland een weinig op achtergrond geraken.

De berigten uit het Oosten melden, dat de Chineesche opstandelingen van de omstandigheden gebruik maken, om bij het vereenigen der keizerlijke troepen in het Noorden hunne overwinningen voort te zetten. De belangrijke steden Hoang-Tchou en Pao-Khingfoo zijn door hen vermeesterd. — Door Japan is aan de Russen voldoening gegeven.

Te Triest zijn er berigten van Batavia dd. 8 Okt.; de telegraaf meldt daarvan 't volgende:

»De Goeverneur-Generaal is ziek en dringt ten sterkste er op aan vervangen te worden. De expeditie tegen Boni zal nog in deze maand vertrekken."

De sinds eergister ontvangen **telegrafiesche depeches** laten wij hieronder volgen:

Parijs, *Maandag*. De *Moniteur* berigt, dat de *Courrier du Dimanche* eene waarschuwing heeft gekregen ter zake van een in het nommer van 20 dezer geplaatst artikel van graaf *d'Haussonville*, over het regt van petitionnement bij den senaat, met het doel om noodig geachte veranderingen in de bestaande wetten te verkrijgen.

De *Constitutionnel* bevat een artikel van zijnen hoofdredakteur, welks inhoud op het volgende nederkomt: De aanwijzing door prins *Eugenius* van Savoye-Carignan, van den heer *Buoncompagni* tot het regentschap over Midden-Italië scheen aanvankelijk een ernstig ongerief te zullen opleveren, daar de heer *Buoncompagni* scheen afgevaardigd te zullen worden in het belang van Sardiniës eischen, en dus om het beginsel van inlijving der Midden-Italiaansche Staten bij dat rijk bevorderlijk te zijn; doch ten gevolge van het ontslag van *Garibaldi* en van de loyale verklaring van koning *Victor Emmanuel*, is de voordragt van het regentschap aan den heer *Buoncompagni* van geheel anderen aard geworden. Hij aanvaardt het regentschap alleen om de orde

in Midden-Italië te handhaven. Als zoodanig moet zijne taak worden opgevat; de beveiliging van orde, wet en regt is geene aanmatiging, die onbestaanbaar is met de belangen van Italië en met de door Frankrijk afgelegde verklaringen.

Heden zijn de uitnoodigingen tot deelneming aan het kongres van hier verzonden. — De bezwaren, te Florence gerezen tegen het regentschap van *Buoncompagni*, zijn uit den weg geruimd. Frankrijk heeft verklaard zich niet te verzetten tegen de aanneming van het regentschap door dien heer.

Kopenhage, heden, Dingsdag. De bladen van gisteren melden, dat een ministerraad plaats gevonden en de president van den ministerraad den koning het ontslag van het geheele ministerie aangeboden heeft; de heer *Köttwich* is bij den koning ontboden.

Londen, heden, Dingsdag. Het hof zal met prins en prinses *Frederik Wilhelm* van Pruissen den 5. Dec. van Windsor naar Osborn gaan en den 24. terugkeeren. De jaardag der prinses is gisteren gevierd.

De *Morn. Post* zegt, dat de uitnoodiging tot deelname aan het kongres nog niet is ontvangen, en dat Engeland en Frankrijk het eerst eens moeten zijn. Het blad zegt verder, dat beide staten het wel eens zijn, dat geen gewelddadige restauratie der hertogen in Italië kan plaats vinden, maar dat andere punten nog worden besproken. Engeland verlangt dat de keuze der Italianen onbeperkt zij, en Piemont vergroot worde.

Parijs, heden, Dingsdag. De *Moniteur* berigt dat de gevolmagtigden van Frankrijk, Oostenrijk en Sardinië gisteren te Zurich de ratifikatiën hebben gewisseld der op 10 Nov. te Zurich geteekende verdragen.

Gisteren hebben wij per telegraaf berigt ontvangen van de verwerping van het wets ontwerp, tot subsidiëering der Hollandsche-spoorweg-maatschappij voor de spoorversmalling van den Hollandschen ijzeren weg, nadat een voorstel van den heer *Foreest* was afgewezen, waarbij hij verzocht, dat de regering met genoemde Maatschappij zou in onderhandeling treden over het aanleggen van een spoorweg naar het Nieuwe Diep. Wij hebben daarvan afzonderlijk berigt gegeven. Verder verwijzen wij naar het verslag der zitting.

— Z. M. heeft benoemd tot lid van het hoog mil. geregtsh. mr. *J. H. Telders*, auditeur-mil. in het prov. komm. van Noordbrabant; tot regterplaatsv. in de arrond.-regtb. te Arnhem, mr. *J. J. de Meijier*, adv.; — het eereteeken tot belooning van langdurige en werkelijke dienst toegekend aan *J. Everaars*, sergeant bij de dienstd. schutterij te Utrecht; eervol ontslag verleend bij de dd. schutterij te Amersfoort aan *A. F. Jansen*, als 2. luit.; en benoemd tot 2. luit. *M. J. van Essen*, serg.-maj.; den 1. luit. der kav. jhr. *J. B. A. Dibbets*, op non-akt., op zijne aanvrage, een pens. verleend van *f* 900.

— Behalve de vroeger benoemden, is tot ridder der Leopoldsorde benoemd de intendant van 't koninklijk paleis te Amsterdam, de heer *v. Vessem*.

:— Bij Z. M. den Koning heeft gister middag een groot diner plaats gehad.

:— Volgens te 's Hage ontvangen berigt uit Berlijn, moet de toestand van H. K. H. Prinses *Frederik* niet van gunstiger aard zijn geworden.

§— Ter beantwoording der beschouwingen en bedenkingen, waartoe het onderzoek van het wetsontwerp tot vaststelling van het IIIde hoofdstuk der Staatsbegrooting van 1860 in de afdeelingen aanleiding gegeven heeft, moge het volgende dienen.

De wenschelijkheid om het bezwaar op te heffen, hetwelk op het hertogdom Limburg drukt, uit hoofde van deszelfs betrekking tot het Duitsche verbond, wordt gereedelijk erkend, en het aanwenden van gepaste middelen tot wegneming daarvan zal, zoodra de gelegenheid zich daarvoor opdoet, niet uit het oog worden verloren. Voortdurend worden pogingen aangewend, om de opheffing der Rijntollen te verkrijgen.

Het voorstel betreffende de aftappingen van de Maas is door de Belgische regering aanvankelijk gunstig ontvangen en beoordeeld, en wordt thans nader harentwege onderzocht. Er bestaat veel hoop, daardoor tot een gewenscht en ieders belangen zooveel mogelijk bevredigend einde te geraken. In dien stand der zaak acht de regering het wenschelijk, zich te onthouden, zoowel van mededeeling van verdere bijzonderheden nopens dat voorstel, als wegens het grondig onderzoek, dat hetzelve is voorafgegaan. Moge het voor het oogenblik genoeg zijn te zeggen, dat daarbij ook voor eene belangrijke verbetering van het rivierbed der Maas gezorgd wordt, en dat de afwending der nadeelen, welke voor sommige streken van Noordbrabant voortvloeijen uit de lozing van het Belgische irrigatiewater, niet over het hoofd worden gezien.

§— In de Mem. van Beantwoording, betreffende het hoofdstuk A (*Nationale Schuld*), leest men o. a.; Omtrent de toepassing van het stelsel van verjaring op de koepons, door administratiekantoren uitgegeven, is der regering bij onderzoek gebleken, dat, gesteld al dat de regtmatigheid dier verjaring ten behoeve van den Staat bewezen kon worden, daartoe eene zoo kostbare kontrole zou worden gevorderd, dat de baten van den maatregel niet tegen de daaruit voortvloeijende lasten zouden kunnen opwegen.

In de memorie van beantwoording over het Xde Hoofdstuk B wordt o. a. gezegd, dat de cirkulatie van muntbiljetten van tien gulden, door inwisseling van die van 50 en 100 gulden bevorderd wordt.

Nopens de postverbinding met Duitschland wordt eene verbetering als aanstaande gemeld.

— Men meldt ons, dat het geld voor de koncessiën van den noorder- en zuiderspoorweg gevonden is. Of Buitenlandsche dan wel Binnenlandsche bankiershuizen of vennootschappen het verstrekken, wordt er niet bijgevoegd. *de Tijd.*

*— Uit N. Diep schrijft men ons van gister: Zondag morgen heeft de vice-admiraal *Bijl de Vroe* Z. M. fregat met stoomvermogen Vice-Admir. v. Wassenaer, komm. *R. van Vos*, geïnspekteerd. Heden maandag ochtend is het fregat met zeer gunstige gelegenheid statig in zee gestoomd. — Jammer, dat er op de hoogte van den vuurtoren een gebrek aan de machine ontstond, waardoor men genoodzaakt was terug te keeren en op de reede ten anker te gaan.

— Zr. Ms. fregat met stoomvermogen Evertsen onder bevel van den kapt. t. z. *M. C. van Vreeland*, is in den morgen van den 21 dezer ter reede van Plymouth aangekomen. Alles was wel aan boord.

— Z. M. stoomschip Frans Naerebout heeft zaturdag eene proeftogt van Rotterdam naar Brielle gedaan, die zeer naar wensch is uitgevallen.

— Weder zal naar de O.-Indiën vertrekken een detachement troepen, sterk 125 man, onder bevel van kapt. *Bielen* en geleide van luit. *Bense* en off. v. gez. *v. d. Myl Dekker*.

*— De streng ingevallen koude doet reeds de belemmeringen ondervinden, die ze gewoonlijk medebrengt. De vaarten worden bemoeijelijkt, en daar zulk vries weder nog niet verwacht werd, worden zeer vele handelaren teleur gesteld, die langs de waterwegen bezendingen goederen wachten.

De Fransch-Belgiesche post is heden morgen ook zeer ten achteren, en eerst een viertal uren later dan gewoonlijk aangekomen.

Uit het Noorden schrijft men ons ook, dat door de zeer vroeg en onverwachts ingevallen vorst er de vaarwaters thans reeds voor de anders nog zeer drukke scheepvaart gestremd zijn, wat de binnenwateren betreft; dit veroorzaakt in verschillende opzigten veel nadeel en een groot ongerijf, daar eene verbazende massa goederen hare bestemmingsplaats nog niet heeft bereikt.

— De nieuw benoemde hoogleeraar in de genees- en kruidkunde bij het Athenaeum Illustre te Amsterdam, dr. *C. A. J. A. Oudemans*, heeft gister ter openlijke aanvaarding van zijn ambt in het groot auditorium der Doorluchtige School eene sierlijke redevoering in de Nederlandsche taal gehouden. Hij schetste daarin de geschiedenis der ontwikkeling van de kruidkundige wetenschap van de vroegste tijden tot op den tegenwoordigen tijd.

*— Uit Meppel schrijft men ons: Men verneemt hier met eenig genoegen, dat de plaatselijke schoolkommissie bij Ged. Staten in verzet komt tegen het onlangs door den raad dezer gemeente genomen besluit, dat n. l. bij de regeling van 't lager onderwijs is bepaald, dat hier in de kom der gemeente zullen zijn: eene aanvangschool-, eene armen-, eene tusschen- en eene burgerschool, met heffing der schoolgelden, vooral voor die der stadsburgerschool.

Genoemde kommissie acht in den tegenwoordigen vrijgevigen tijd dergelijke beperking en afmeting der maatschappelijke standen, die hier overigens genoegzaam tot meniger ergernis bestaan, ondoelmatig en zelfs nadeelig in onderscheiden opzigten; naar hare meening zouden de scholen moeten blijven, gelijk ze nu zijn, allen burgerscholen; het onderwijs zou op deze scholen geheel kosteloos gegeven worden, zoodat de ouders van schoolgaande kinderen geen speciaal schoolgeld zouden behoeven te betalen: de kosten van 't onderwijs zouden uit de gemeente-kas worden verstrekt, even als voor andere gemeentelijke instellingen. Daarenboven wil genoemde kommissie de scholen met éène vermeerderd hebben, en deze zal alsdan uitsluitend eene stadsburgerschool voor den aanzienlijken stand zijn, voor welke alleen een matig schoolgeld zal worden geheven. Dit plan is oneindig beter, en zou gewis algemeenen bijval verwerven.

*— Konden we voor eenige dagen mededeelen, dat onzen jeugdigen stadgenoot, den heer *J. v. Eysden*, van wege de maatsch. van Toonkunst, de eer der bekrooning te beurt viel, voor de vervaardiging van een kwintet, we mogen 't niet onvermeld laten, dat de heer *v. Eijsden* dezer dagen van wege een letterk. genootschap te Rotterdam eene keurige medalje met inschrijving ontving, voor het op muziek brengen en dirigeren eener feestkantate, woorden van den heer *v. d. Broek*, vervaardigd voor en uitgevoerd bij gelegenheid van de feestviering van het 50jarig bestaan van 't genootschap. Beide onderscheidingen doen zien, dat onze stad in genoemden heer een jeugdig kunstenaar bezit, die, bij verdere ontwikkeling, zeer veel belooft.

— De Hooge Raad heeft beslist in de boterpacht te Vrieseveen. Het Prov. hof had aangenomen, dat het regt niet was afgeschaft. De H. Raad heeft de gronden van kassatie in deze door *Nijkamp* tegen graaf *v. Rechteren* ingebragt, verworpen.

— Twee matrozen, die in dronkenschap te Harlingen een policiedienaar hebben mishandeld, zoodat deze is overleden, zijn te Leeuwarden gevankelijk binnengebragt.

— Het provinciaal museum van oudheden in Drenthe is dezer dagen weder door onderscheidene geschenken verrijkt, als: met een bijna ongeschonden urne, geschonken door mr. *S. Hellinga Tonckens*, burgemeester der gemeente Odoorn, met een stuk steen met mika daarin, geschonken door mr. *A. H. Witsenborg* te Hoogeveen, met onderscheidene steenen voorwerpen, geschonken door de heeren *Kijmmell* van Roden en *Lieftinck* van Odoorn.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 21 *Nov*, 1,25 El.; + AP. 8.20. Gev. 6 d.

De Rijnhoogte te Keulen den 21. Nov. 6 voet 9 duim; 6 voet 8 duim Rijnl.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

In de zitting van de Tweede Kamer van gister is ingekomen een adres van Gedep. Staten van Zeeland tot ondersteuning van het voorstel van den heer *Sloet tot Oldhuis* tot afkoopbaarheid van tienden.

Aan de orde is de beraadslaging over het ontwerp van wet tot bekrachting van eenige artikelen der met de Holl. Spoorwegmaatschappij geslotene overeenkomst betreffende de Spoor-Versmalling.

De heer *Westerhoff* zegt, met de bezwaren in te stemmen bij het onderzoek in de afdeelingen tegen dit ontwerp ingebragt. Spr. acht, dat er nu genoeg voor de spoorwegen is gedaan, en dat de Staat geen meerdere lasten op zich kan nemen.

Den heer *Gevers Deijnoot* deelt ook de bezwaren in het voorloopig verslag voorkomende, Spr. oordeelt de voordragt ontijdig, omdat er nog geen aansluiting met den Rijnspoorweg of met de nieuwe gekoncessionneerde zuiderlijn bestaat en dat daar in de eerste tijden geen uitzigt op is. Ook acht hij de voorgestelde versmalling minder dringend, omdat de bestaande bezwaren grootendeels worden opgeheven door de lijn van 's Gravenhage naar Gouda, voor welke lijn koncessie is gevraagd, die zeker wel tot stand zal komen en die voor het goederenvervoer als direkte lijn zal gelden.

De heer *van Heukelom* zegt nog niet te weten, of hij zijne stem zal kunnen geven aan die uitbreiding van lasten voor die soort van werken. Hij wil dat thans niet beslissen; maar hij vraagt, of wat door de Reg. thans wordt voorgedragen, inderdaad door het algemeen belang wordt gevorderd! De voordragt komt hem niet voor aan dat vereischte te voldoen. Wat betreft het doel der spoorversmalling, daarbij ontdekt hij dezelfde weifeling bij de Reg., als bij de zaak der spoorwegen. De Reg. heeft de spoorversmalling eerst uitsluitend in het belang der aansluiting aan den Rijnspoorweg en den geprojekteerden Zuiderspoorweg geacht, en zegt thans in de mem. van toelichting: Doch ook, al mogt de aansluiting van den Hollandschen aan den Zuiderspoorweg te Rotterdam niet tot stand komen, en ook al bleef de aansluiting van den Rijnspoorweg te Rotterdam achterwege, blijft niettemin de spoorversmalling noodig, aangezien zij den weg opent, om op den zijtak Leiden-Woerden terug te komen. in verband met den spoorweg van 's Hage naar Scheveningen. Spr. heeft uit die zinsnede opgemaakt, dat men hier te doen heeft met eene bedekte subsidie voor den weg van Leijden naar Woerden. Spr. staat nu stil: 1°. bij de aansluiting van den Rijnspoorweg met den Hollandschen spoorweg. Die aansluiting is tot nu toe niet geschied. De regering schijnt tot nu onmagtig gebleken te zijn, om die aansluiting tot stand te doen brengen. Dat die verpligting bestaat voor de Rijnspoorweg-maatschappij, wordt door de regering niet ontkend, maar wij zien uit het antwoord, dat men deswege wil transigeren. Het komt Spr. voor, dat wanneer de verpligting tot aansluiting op den Rijnspoorweg rust, en de regering erkent, dat die verpligting bestaat, de regering dan bij magte zijn moet, den Rijnspoorweg te dwingen daaraan te voldoen; — 2°. bij de aansluiting van den Zuiderspoorweg aan den Holl. spoorweg te Rotterdam. Die aansluiting komt hem ook voor geen motief te zijn voor deze versmalling. Als die tot stand komt, dan ware het wat anders, maar tot nu toe is dat geheel onzeker. De koncessie voor den Zuiderspoorweg is nu wel verleend, althans wat deze Kamer betreft, maar wie waarborgt ons, dat de zaak zal doorgaan. — 3. Bij de aansluiting te Amsterdam. Uit het antwoord der Regering blijkt, dat de onderhandelingen met de Holl. spoorweg-maatschappij zijn aangeknoopt, om, in verband met de lijn van het Nieuwediep naar Haarlem, de aansluiting met den Rijnspoorweg in het leven te roepen, en om een gemeenschappelijk station te Amsterdam te vestigen. Maar die onderhandelingen

zijn afgebroken, waarschijnlijk omdat de Maatschappij ongenegen was, daarvoor groote sommen te besteden, zonder hulp van Rijkswege; maar wanneer er van Rijkswege hulp moet worden verleend, om eene aansluiting van den Rijn- met den Holl. spoorweg tot stand te brengen, dan is die hulp in de eerste plaats noodig voor de aansluiting te Amsterdam, want voor den Rijnspoorweg bestaat de verpligting ten opzigte van Rotterdam, en kan die verpligting aan de koncessionarissen voor den Zuiderspoorweg worden opgelegd.

De heer *v. Foreest* deelt ook het gevoelen, dat het algemeen belang door de voorgestelde spoorwegversmalling weinig gebaat zal worden. Hij is er dus tegen, maar niet onvoorwaardelijk tegen eenige subsidie aan de Hollandschespoorweg-maatschappij; intusschen wenscht hij die subsidie met eene andere zaak in verband te brengen. Spr. zou wenschen, dat de Reg. de subsidie voor de spoorversmalling in verband bragt met eene koncessie van de Noordhollandsche spoorwegmaatschappij, om de lijn van het Nieuwediep aan te leggen. Als hij ziet hoe allen 't belang erkennen der verbinding van eene onzer beste havens met Amsterdam, dan gelooft spr., dat daartoe eene poging moet gedaan worden. In het vertrouwen, dat dit den bijval der meerderheid van de Kamer zal verwerven, zal hij hare beslissing uitlokken, om de Regering uit te noodigen, de onderhandelingen in dien zin met de Holl. Maatsch. te openen.

Wat de doorgraving van Holland op zijn smalst betreft, kan men gerust vaststellen, dat er van geen kanaal door Holland komen zal; daarvoor dacht de Regering 18½ millioen te besteden; dit vervallende kan er geen gevaar in bestaan, dat voor een weg naar 't Nieuwediep subsidie worde verleend.

De heer *Olivier* deelt de bezwaren der sprekers die hem zijn voorafgegaan. Het algemeen belang wettigt die offers niet.

De heer *Idzerda* zegt, dat zoo lang de Hollandsche spoorweg uitsluitend voor personen-vervoer dient, hij zulk eene aanzienlijke uitgaaf niet kan gedoogen, ook niet zoo lang er in de verte van eene aansluiting te Rotterdam geen sprake is.

De heer *Storm van 's Gravesande* zegt, dat de spoorversmalling niets beteekent, zoolang er geen aansluiting plaats heeft. Nu moet men het terrein te Rotterdam kennen, om te weten, hoe moeijelijk die aansluiting aldaar zal blijken te zijn.

De heer *van Hall* zegt, aan de voorgestelde motie van orde zijne stem te moeten onthouden, omdat zij veel te ver gaat, en daarbij der regering een weg wordt voorgeschreven, hetgeen hij altijd hoogelijk afkeurt, waarop hem door den heer *van Foreest* wordt geantwoord, dat eene oppervlakkige inzage zijner motie deze bedoeling reeds wederspreekt, omdat daarbij de regering wel wordt uitgenoodigd, tot het intrekken harer voordragt, en tot het in verband brengen eener geldelijke tegemoetkoming bij den aanleg van den weg Amsterdam-Nieuwediep, maar dat daarbij geenszins haar een weg wordt voorgeschreven, dien zij gebiedend zoude hebben in te slaan.

De heer *v. Nispen* zal, vooral om financiele bezwaren, de voordragt afstemmen, na al hetgeen welligt van de schatkist zal gevorderd worden, na de aanneming van de wet tot bekrachtiging der koncessien op den Noorder- en Zuider-spoorwegen heeft hij er bedenking tegen, de offers van de schatkist te vermeerderen en de lasten, op den Staat gelegd, nog drukkender te maken.

De heer *Poortman* heeft vele gronden, welke hem bewegen, de voordragt af te keuren, en die hij, na al hetgeen door vroegere sprekers is gezegd, niet zal herhalen. Aanvankelijk gezind tot de aanneming dezer wet mede te werken, is hij bij nader inzigt van meening veranderd. Zijn hoofdbezwaar is hierin gelegen, dat naar zijne berekening, de spoorversmalling zal kosten *f* 2,330,000 en dat, wanneer daarvan *f* 510,000 wordt afgetrokken, als uitgave voor spoorvernieuwing, die de maatschappij in elk geval verpligt was te doen, *f* 1,840,000 overblijft, waarvan de rente, op 5 pCt. berekend, *f* 92,000 bedraagt. Het is vooral op dien grond, dat hij tegen de voordragt, is, evenzeer als tegen de motie van den heer *van Foreest*, omdat daarbij de regering wordt verzocht, eenige geldelijke tegemoetkoming te verstrekken, en het juist dit is, dat hij niet kan toestaan.

De Minister van Binnenlandsche zaken achtte het wets-ontwerp wel in het algemeen belang te zullen strekken, ten einde eenheid in alle lijnen te bekomen, en daardoor velen voornamen steden van Holland dezelfde voordeelen aan te bieden, als andere streken des lands door de aanneming van het op Zaturdag aangenomen spoorwegwet zouden genieten. De gelegenheid moest men openen om ook den Hollandschen spoorweg tot goederenvervoer te doen strekken en daartoe is aansluiting met andere wegen noodig. Wel was de Rhijn-spoorwegmaatschapij tot nu toe in gebreke gebleven haren weg aan den Hollandschen te verbinden, maar door de wet houdende bepalingen omtrent het gebruik van spoorwegen, of door het treffen eener dading zou die verbinding te Rotterdam kunnen geschieden. Het voorstel was, in verband met zoodanige aansluiting met andere wegen, en bij de noodzakelijkheid der vernieuwing van de sporen op de Hollandsche baan hem niet ontijdig voorgekomen. Omtrent de aanvrage eener koncessie van een weg van 's Gravenhage naar Gouda was hem niets officieel bekend, wel wist hij, dat de Hollandsche maatschappij gezind was, na de aanneming dezer wet, een weg van Leijden naar Woerden aan te leggen zonder subsidie van den Staat.

Hij verklaarde, dat de Regering zich niet vereenigen kon met de voorgestelde motie van orde, maar de kwestie van den aanleg van een weg door Noordholland moest naar hij meende afgescheiden blijven van deze zaak, terwijl hij niet wenschte dat door de aanneming dier motie, de beslissing over deze wet uitgesteld werd.

De heer *v. Zuijlen* kon deze wet niet goedkeuren, omdat de aansluiting van den Rijnspoorweg te Rotterdam onzeker was, en de Zuiderlijn toch verpligt was aan te sluiten.

De heer *Storm* meende, dat de weg van Leijden naar Woerden niet zonder subsidie zou aan te leggen zijn.

De heeren *Olivier*, *v. Twist* en de minister voerden nog kortelijk het woord.

Hierop is de motie van orde van den heer *van Foreest* in hoofdelijke omvrage gebragt en verworpen met 58 tegen 3 stemmen.

Art. 1 van het ontwerp is vervolgens in omvraag gebragt en verworpen met 33 tegen 26 stemmen.

Voor de heeren: *Sloet, Slicher, Wicher, Meylink, Jespers, v. d. Poel, Oomen, Anemaet, de Bieberstein, Taets, de Lom de Berg, v. Wintershoven, Bots, Hoynck, Elout, v. Voorthuijsen, Schimmelpenninck, Hengst, Beens, Meeussen, Strens, v. Reede, Dommer, Zylker, Reinders* en *Betz*.

De Min. van Binnenl. Zaken verklaart hierop gemagtigd te zijn, het ontwerp in te trekken.

Daarna zijn met algemeene stemmen aangenomen de volgende ontwerpen van wet, als:

1. Tot goedkeuring van de begrooting der uitgaven voor de landsdrukkerij voor 1860. 2. Tot goedkeuring der begr. wegens den arbeid der gevangenen over 1860. 3. Tot inkoop en amortisatie van rentegevende nationale schuld. 4. Tot verhooging van Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting voor 1859 (pensioenen).

Woensdag zal worden beraadslaagd over het ontwerp, tot vaststelling van het koloniaal batig slot.

BOLOGNA, 20 November.

Bij het ontvangen der tijding van *Garibaldi's* ontslag hebben eenige personen eene demonstratie daartegen op touw willen zetten. Zij gingen echter dadelijk uiteen, tengevolge eener manifestatie van de nationale garde, die in aller ijl onder de wapenen was gekomen.

TURIJN, 20 November.

De kommandeur *Buoncompagni* is heden naar Parma en Modena vertrokken, waar hij eenige dagen zal blijven.

De aanneming van het regentschap zal weldra haar beslag hebben.

Een kabinetskoerier wordt heden met de verdragen verwacht; de ratifikatiën zullen morgen worden uitgewisseld.

Garibaldi berigt, in eene proklamatie aan de Italianen, dat hij zijn ontslag uit de dienst genomen heeft, en dat zoodra *Victor Emmanuel* zijne soldaten weer te wapen mogt roepen, hij weer onder de strijdenden plaats zal nemen.

WEENEN, 19 November.

Men leest in de *Ost. D. Post:* »De strijd wegens het regentschap in Midden-Italië is geen strijd alleen tusschen Piemont en *Louis Napoleon*, maar ook tusschen Engeland en Frankrijk. Sedert de vaststelling der vredespreliminairen zag *Louis Napoleon*, dat Engeland niets minder in den zin had, dan Frankrijks invloed door dien van Engeland te vernietigen, en door eene behendige intrige te oogsten waar Frankrijk 500,000,000 frs. en 50000 man gezaaid had. De Fransche keizer is echter geen man, die op het punt van intrige bij de beide oude Whig-ministers behoeft achter te staan. De hulp en bescherming, die *Victor Emmanuel* bij het Engelsch kabinet vond, was het zekerst middel, om zijne zaak aan het hof der Tuileriën geheel te bederven en *Napoleon III* in eene luim te brengen, om zelfs niet de geringste koncessie aan het hof van Turijn te doen. Engelands aanzien en invloed in Italië moesten geheel gekompromitteerd worden; — *Napoleon* kon wel niet hopen, dat lord *Russell* hem dit zoo gemakkelijk zou maken door den dommen raad, ridder *Buoncompagni* als voorloopig gezant te benoemen. De laatste dagen hebben dien invloed in Italië een gevoeligen knak toegebragt."

Men doet hier tegenwoordig alle moeite, om onder de Duitsche R. Katholieken krachtige manifestatiën ten gunste van 's Pausen wereldlijk gezag uit te lokken. Deze agitatie verdient de aandacht ook uit een politiek oogpunt, want niet alleen staat zij gelijk met eene verklaring ten gunste van Oostenrijk, maar zij versterkt ook het hof van Rome in zijn besluit, om niet aan het kongres deel te nemen tenzij het bezit der Legatiën worde gewaarborgd.

— 21 *Nov.* Met. 5 pCt. 71.90; Nat. 77.70; Bank 895.—; Noord-Bahn akt. —; Credit Anst. 203.60; O-Fr. Spoorw.-akt. 273.—; Lomb. Venet. —; Nieuwe —; W. op Lond. 3 m. 12.40; G. 25.

BERLIJN, 20 November.

Het blijkt bij nader onderzoek, dat de ongeregeldheden ter gelegenheid van het *Schillers*feest het gevolg waren van dronkenschap. De reaktionnaire bladen zoeken andere redenen, doch geheel ten onregte.

Het schijnt zich te bevestigen, dat de heer *v. Schleinitz* Pruissen op het kongres zal vertegenwoordigen, althans men noemt reeds den sekretaris van zijn ministerie, den heer *v. Gruner*, als zijn plaatsvervanger gedurende zijne afwezigheid.

Eene vereeniging Israëlieten heeft van de Russ. regering verlof bekomen tot het opgraven der projektielen bij Sebastopol en Inkerman; zij krijgt 10 pCt. der waarde; voor 't overige wil de Russ. regering aldaar eene kerk laten bouwen. Van de 71 schepen, die in de haven van Sebastopol zijn gezonken zijn er 30 door eene Amerik. maatschappij boven water gebragt, daar men de grootste heeft laten springen, is de haven weder vrij.

MUNCHEN, 20 November.

Men verzekert, dat, op uitnoodiging van Beijeren, den 23. te Wurzburg eene konferentie zal worden gehouden van de Duitsche middel-staten, ten doel hebbende, zich te verstaan over de oplossing der hangende kwestiën waarbij Duitschland belang heeft.

LONDEN, 20 November.

De *Observer* berigt dat Engeland geene formele uitnoodiging ontvangen heeft om een te houden kongres bij te wonen, maar dat in de diplomatie groote drukte heerscht.

Hetzelfde blad zegt, dat *Garibaldi* vrijwillig, uit liefde voor zijn vaderland zijn ontslag verzocht heeft.

Het nieuwe arsenaal zal te Weedom worden daargesteld.

Uit het wrak van den Royal Charter is tot dusver opgehaald voor eene waarde van 5700 p. st. aan goud; de onderzoekingen gaan slechts langzaam voort. Van tijd tot tijd spoelen nog lijken aan wal, op welke gordels met goudgeld of stukjes gesmolten goud worden aangetroffen.

De agentschap *Reuter* heeft uit Hongkong bijzondere berigten ontvangen loopende tot 13 Oktober.

De stoomboot Canton is in een storm nabij Macao verongelukt. De ekwipaadje is behouden.

Uit Shanghaï wordt van 6 Okt. gemeld, dat de handelsbetrekkingen onbelemmerd blijven. In het Noorden was veel vraag naar Europeesche artikelen. De thee was eenigzins dalende.

Tijdingen uit Jeddo tot 23 Sept. melden, dat eene den Europeanen gunstige verandering van ministerie verwacht wordt.

Een Russisch officier, *Marefat* genaamd, is met de matrozen, die met hem waren, vermoord. De Russische gezant heeft daarvoor genoegdoening gevraagd en verkregen.

— 21 *Nov.* Gec. 96¼; Peru 4½ pCt. —, 3 pCt. —; Venez. 5 pCt. 28¼, 2¼ pCt. 14½; Port. 5 pCt. —; Sp. 3 pCt. 45, 1½ pCt. 33¼; Rusl. 4½ pCt. —, 5 pCt. —; Sard. —.

PARIJS, 20 November.

Het verzet onzer regering tegen het regentschap van *Buoncompagni* schijnt eenigzins te wijken, nadat de Sardinische regering te dezer zake opheldering heeft gegeven.

De regering heeft de regementen voor de Chinesche expeditie wel aangewezen, maar toch bij alle overigen aanvraag gedaan om vrijwilligers, ten einde diegenen te vervangen, die zich niet bestand mogten achten tegen eene zeereis van eenige maanden. Nu men echter die aanvraag om vrijwilligers gedaan heeft, is men er nog al door in verlegenheid gebragt, door het groot aantal officieren, onderofficieren en manschappen, dat er aan heeft beantwoord.

De opperbevelhebber der expeditie zal voor bureau- en representatiegelden genieten 60,000 frs. en de chef van den staf 30,000. Al de officieren zullen een derde meer ontvangen dan de gewone vergoeding voor uitrustingskosten, en de hoofdofficieren zullen 12 frs. per dag en een rantsoen levensmiddelen, de mindere officieren 9 frs. en de adjudanten 4 frs. 50 c. boven de soldij genieten.

De expeditie zal uiterlijk 15 Jan. vertrekken.

De regering heeft den heer *Albert Cohn*, president van het Israëlietisch weldadigheids-komitee, laten ontbieden, om zich met hem te verstaan over den onderstand aan de Israëlieten te verleenen, die uit Marokko ook naar Frankrijk de wijk beginnen te nemen.

BRUSSEL, 21 November.

Met veel luister is hier Zaturdag avond geopend en gisteren voortgezet de feestviering van het 25jarig bestaan der vrije universiteit.

Te Brussel worden proeven genomen ter vervanging van het kopergeld. Het metaal, waarvan men zich zal bedienen, zal een alliage zijn van tin bismuth en melchior. De stukken van 20 centimes zullen de grootte hebben van een frank, doch dikker zijn en in groote letters gestempeld met het cijfer, hunne waarde uitdrukkende. De stukken van 10 en 5 centimes zijn natuurlijk kleiner. Alleen die van 2 centimes en van 1 centime zullen in koper blijven bestaan.

ADVERTENTIËN.

, Bij den ondergeteekende Wijkmeester van wijk II is met dankbaarheid ontvangen ten behoeve van de Cholera zieken in gemelde wijk, van de Heer V. H. ƒ 10.—, van den Heer G. P. K. ƒ 4,—, van een Werkman ƒ —,50, te zamen ƒ 14,50.
D. v. TOORENENBERGEN.

, Voor de 7 **Weezen**, dochters van een hoofdonderwijzer in Zeeland, (Zie Haarl. Cour. van 19 Nov.) is bij mij ontvangen: van de dames B. een muntbillet ƒ 10.—, van W. ƒ 1.—, van NN. ƒ 1,50, van X ƒ 1.— en van mevr. R ƒ 2.51.
A. J. NYLAND.

, Heden beviel zeer voorspoedig van eenen welgeschapen *ZOON* M. L. BORRIUS, geliefde Echtgenoote van J. FEYERABEND.
Utrecht, 21 Nov. 1859.

, Heden overleed tot diepe droefheid van mij en mijne vier Kinderen, mijn geliefde Echtgenoot JULIANUS WILHELM KROON, in den ouderdom van ruim 50 jaren; die den overledene van nabij gekend hebben zullen kunnen beseffen wat ik en mijne Kinderen in hem verliezen.
Wilnis, 19 Nov. 59.
A. KROON—DE KONING.
Eenige kennisgeving.

, Heden overleed tot mijne diepe droefheid mijn veel geliefde echtgenoot de Heer WILLEM PIETER HUBERT, in den ouderdom van ruim 59 jaren, in leven Gepensioneerd Kapitein der Infanterie, Ridder der Militaire Willems-orde, 4e. klasse.
Utrecht, H. W. HUBERT,
den 22 November 1859. geb. DE CASEMBROOT.

Vrienden en bekenden, zoo binnen als buiten deze stad, gelieven deze algemeene tevens als bijzondere Kennisgeving aan te nemen.

, Voor de vele bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden van onze geliefde Moeder A. C. VAN VELSEN, Weduwe den Heer N. VAN VOORTHUIJSEN, betuigt de ondergeteekende, ook namens zijne betrekkingen, den hartelijksten dank.
Abcoude, I. J. VAN VOORTHUIJSEN.
den 21 November 1859.

, De ondergeteekende brengt, ook uit naam van de herstelde en zijne betrekkingen, hartelijken dank toe aan allen, die hem in de vele dagen van droefheid en spanning hunne deelneming hebben betoond. A. J. NYLAND.

, **OPENBARE VERKOOPING,** op Donderdag 24 November 1859, 's morgens ten 9 ure, in het *Regthuis* te Haarzuilens, van **Elzen- Essen- en Waarden-Hakhout, Schietwilligen en Stikteen,** staande en gelegen onder de gemeenten de Haarzuilens en Vleuten.

, **VERKOOPING** van **Eiken, Elzen** en **Esschen Hakhout**, aan de Steenenbrug te Overlangbroek, op Maandag den 28. November 1859, 's middags om twaalf ure, bij HENDRIK VAN DONSELAAR, aan de Steenenbrug voornoemd.

, De Notaris J. C. SCHADEE, zal Vrijdag 2 December 1859, des voormiddags ten 11 ure, in het Logement van de Wed. *Broekhuijzen* te Bunnik, publiek verkoopen: 4 Bunders 61 roeden **Elzen** en **Esschen Hakhout**, eenige **Wilgen Boomen** en een bunder **Elzen Hakhout**. — Nader informatiën op *Rhijn en Dijk* onder Bunnik en ten kantore van genoemden Notaris.

TWEEDE KAMER.

, Te regt hebben eenige leden op het groote gevaar gewezen, eerst concessie te verleenen en dan het geld te zoeken, het ware te wenschen geweest nog veelvuldiger aan finantiële krisis te herinneren. Te veel op eenmaal is roekeloos, jaagt de prijzen der materialen en de dagloonen geweldig op, lokt vreemdelingen, terwijl de landskinderen daarna om brood schreijen. De Staat moet daarstellen, elk jaar naarmate geld voorhanden reeds is, geregt naar de grenzen om de mededinging voor den handel; dat is het punt waarvan men is uitgegaan, daarbij moet men blijven of er op terug komen, b. v. van Utrecht over Deventer en over 's Bosch; het overige komt van zelf en wat is er dan voor kwaad in gelegen, dat b. v. de omnibus van Eden naar Wageningen ook geld verdient?

LEES HIER!

, Men vraagt ten spoedigste iemand, in het **vak van Hoepel Buigen**, als MEESTER-KNECHT, diegenen komen in aanmerking, die bewijzen kunnen overmaken het vak grondig te verstaan, als ook zeer bedreven in het **aankoopen van het Hout**, Prot. Godsdienst, eerlijk en goed gedrag. Men adressere zich ten spoedigste onder letter A. B., *franco* bureau dezer Courant.

MET 1 FEBRUARIJ

, wordt gevraagd eene Burger DIENSTBODE, een Burger Pot kunnende koken en geschikt voor het Huiswerk. Van goede getuigschriften voorzien. Huurloon 60 G. Adres met *franco* brieven onder letter A bureau dezer Courant.

J. A. P. BEUDEKER.

Neude No. 55 te Utrecht.

, Heeft de eer te berigten, dat hij weder gereed heeft, een bijzonder grooten voorraad van **Moffen, Boa's, Victorines, Pelsmantels** etc. etc. etc., volgens de nieuwste modellen vervaardigd, van **Russische** en **Amerikaansche Pelterijen.**

, Van af heden is op de Oude Gracht tusschen de Gaard- en Hamburgerbrug F 167 het ruim gesorteerde

ROTTERDAMSCH MAGAZIJN

van **GARENS, BAND, SAIJET** enz. geopend door J. J. GROENHUIZEN & C.

, Bij P. W. VAN DE WEIJER, is van de Pers gekomen en alom verkrijgbaar eene *voor den handel onmisbare*

ZAK KALENDER

voor het Jaar 1860, geheel in lederen band, inhoudende een uitvoerig Kaartje van Nederland, Dag en Datumwijzer, Aanteekeningen voor iederen dag, Interest-Berekening, Tarief van den Rijks-Telegraaf, Brievenport, Binnen & Buitenlandsche Munten, Maten, Gewigten, enz. met derzelver herleiding tot het Nederlandsche. Prijs ƒ 1,50.

ALMANAK VOOR DAMES,

met Gelithographeerde Omslag, Verguld op Snee en in een étui. Prijs ƒ 0,50.

Verder wordt met goed succes gedebiteerd de

5E DRUK

van de Kom en Eischwinkel, Potpourrie van LUDWIG, Muzijk voor Piano bevattende 44 verschillende Liederen, bijzonder geschikt voor gelegenheden. Prijs ƒ 1,50.

, Heden ziet bij den Boekhandelaar A. VAN DORSTEN Jr. het licht:

DAMES ALMANAK

VOOR HET JAAR 1860.

14e JAARGANG.

Deze Almanak met glace omslag, verguld op sneê en wit moré étui, bevat 12 gedichtjes, getiteld: Wat duurt? Genieten en missen. De Lente. Tevredenheid. Geduld. Beminnen. Dat hecht ik aan 't stof. Het Heiligst. Oudermin. Raad. Uw naam. Afscheidsgroet.

Prijs 50 cents.

Men gelieve vooral op den naam des Uitgevers te letten, ten einde bovengenoemde almanak niet met eene dergelijke navolging te verwarren.

, Bij GEBROEDERS VAN DER HOEK, Boekhandelaren te Leijden, ziet heden het licht en is alom verkrijgbaar gesteld:

G. BIPPART,

HANDLEIDING DER GRIEKSCHE GEOGRAPHIE, ANTIQUITEITEN EN MYTHOLOGIE,

bewerkt door dr. W. A. SCHEURLEER,
1 deel 8° ƒ 3.85.

Vroeger verscheen:

Prof. G. J. VERDAM. Handl. bij de beoefening der sphaerische Trigonometrie, met betrekking tot hare toepasing op de mathem. geogr. en sphaerische astromonie. *Tweede druk.* ƒ 3.50.

Prof. G. J. VERDAM, Summarium der Goniometrie en der regtl. Trigonometrie. *Derde druk In linnen band* ƒ 4.50.

Prof. G. J. VERDAM, Summarium der sphaerische Trigonometrie. ƒ 1.—

Prof. C. J. VAN ASSEN, Lineamenta extrema Juris privati Justinianei, secundum textum Institutionum. ƒ 2.85.

Prof. C. J. VAN ASSEN, Leiddraad voor het collegie over het burgerl. wetboek, verkorte en herz. uitgave. ƒ 2.40.

Prof. PEERLKAMP, Summarium veteris historiae, ed. altera. ƒ 1.25.

W. A. SCHEURLEER, disputatio de Demetrio Magnete. ƒ 1.50.

Prof. VAN VOORST, beknopt zamenstel der Christelijke beschouwende Godgeleerdheid. ƒ 4.50.

, Door S. E. VAN NOOTEN te *Schoonhoven* is heden uitgegeven en verzonden de

Almanak

VOOR HOLLANDSCHE

BLIJGEESTIGEN.

voor **1860.**

196 bladz., met Platen. Prijs 60 Centen.

Dit jaarboekje onderscheidt zich in vele opzigten gunstig boven de vorige jaargangen, terwijl het uitwendige meer in overeenstemming is gebragt met den smaak des tijds.

, DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY zijn een krachtiig geneesmiddel voor *verouderde wonden* en *zweeren*. De bewonderenswaardige genezingen, welke dagelijks door middel van deze zalf en pillen worden bewerkstelligd, hebben hun ook in Nederlaud de grootste vermaardheid verworven, en het is eene daadzaak, dat door deze zalf en pillen dikwijls wonden en zweren zijn genezen die twintig jaren waren open gewcest, en wanneer elk ander geneesmiddel zonder gevolg was gebleven. Alle soorten van huidziekten, hoe ook genaamd, verdwijnen onder den weldadigen en krachtigen invloed dezer zalf en pillen; ook zijn dezelven zeer aanbevelenswaardig voor borstziekte.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à ƒ 0,80, ƒ 1,85, ƒ 3,00, ƒ 6,75, ƒ 13,50, ƒ 20,50. Potjes Zalf à ƒ 0,80, ƒ 1,85, ƒ 3,00, ƒ 13,85, ƒ 20,95.

Zijn op *franko* aanvragen à kontant te bekomen bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht, bij G. C. T. VAN DE ROEMER, te Amersfoort, en bij J. STRAATMAN, hoofd-dépôthouder te *'s Bosch*, alsmede te Londen, Strand, 244, en New-York 80 Maiden Lane. HOLLOWAY'setablissement.

MARKTBERIGTEN.

AMSTERDAM, 21 November.

Tarwe als voren; 126 ℔ j. Vries. ƒ 270 Zaan; 128 ℔ Frans. ƒ 285. — Rogge prijsh.; 125 ℔ Pruis. ƒ 215; ℔ dito ƒ 212; 127 ℔ Deens. ƒ 216; 116, 118 ℔ Peters. ƒ 180, ƒ 84. — Garst in een doen; 118 ℔ Fransche ƒ 178. — Haver Zweeds. ƒ 9 per 100 kilo. — Boekweit door schaarsheid hooger verkocht; 119 ℔ Geid. ƒ 117 ℔ Gord. ƒ 202; 120 ℔ j. Holst. ƒ 200.

SCHIEDAM, 21 November.

Granen. Verkocht: Rogge 142 ℔ jar. Petersb. ƒ 116. Moutwijn per Ned. vat zonder fust ƒ 14.00 Jenever ƒ 19.50. Amst. proef ƒ 20.75. Alles zonder de belasting. Spoeling per Ketel ƒ 1.70.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg*)

Nov.	Uren.	Wind-rigt.	Wind-kr. N ā.	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d.Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	Opmerkingen
20	2	zo.	1.5	765.05	31.3	—12.4	0.93	0.	Betrokken
	10	zzo.	0.5	62.97	28.4	—10.6	0.98	0.	Helder.
21	8	zzo.	0.5	60.42	26 6	—12.1	1.00	0.	Helder.
	2	zzo.	1.0	59.40	36.3	— 6.7	0.79	0.	Helder.
	10	z.	0.5	60.24	29.1	—10.1	0.98	0.	Helder.
22	8	z.	0.5	61.64	28.8	— 9.7	0.98	0.	bijna helder

AMSTERDAM 21 November 1859.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld	2 1/2	pCt.	62 3/4	63 1/2	63 1/4
dito dito	3	„	74 1/4	74 1/8	74 11/16
dito dito	4	„	96 1/2	96 7/8	96 3/4
Handelmaatschappij.	4 1/2	„	125 5/8	126 1/8	125 3/4
Oost-Indische Leening	4	„	95 3/4		
Leen. Holl. Spoorweg	4 1/2	„	100		
BELGIE.					
Certifik. Adm. B. bk	2 1/2	pCt.	51 5/8		
Certifik. bij *Rotschild*	2 1/2	pCt.	51 7/8		
SPANJE.					
Obligatien	1 3/4	pCt.	32 7/16	32 1/2	32 1/2
Obligatien	3	„	43 5/8		
Binnenl. Schuld	3	„	42 1/16	42 5/16	42 1/4
Amortisable			11 7/16		
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	43 5/16	43 7/16	
dito 1856/59	3	„	41 7/8	41 15/16	
dito uitgestelde			30		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en C°.*	5	„	104 1/4	103 3/8	
Obligat. 1828 & 1829.	5	„	102		
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	85		
Certifikaten 1840	4	„	80 3/4	80 7/8	
Cert. bij *Stieglitz*	4	„	80 11/16		
dito 5e Serie	5	„	90		
dito 1855 6e Serie	5	„	99 1/4		
dito Adm. te Londen	3	„	63 1/16		
Certifik. van Assign.	6	„	62 1/4		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500			157 1/2	157 1/4	
Obligatiën	4	pCt.	77 1/4		
PRUISSEN.					
Obligatiën	5	„	101 5/8		
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek	5	pCt.	53 3/4	54 1/16	53 3/4
Oblig. Rente Am.	5	„	73 1/4	73 5/16	73 1/4
dito dito Nat. 1854	5	„	57 9/16	57 7/8	57 9/16
dito dito	2 1/2	„	28 1/4	28 7/8	28 13/16
AMERIKA.					
Venez. Oblig.	3	„	26 1/2	26 5/8	
Grenada, Oblig.	3 1/4	„	14 5/8		
Mexiko, Obl.	3	„	20 5/8	20 11/16	
N.-Am. Illin. Spw. Aand.			78 7/8		

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 278 van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Provinciale Staten van Utrecht.

Vervolg en slot der zitting van Donderdagavond 3 Nov.

De heer *Cordes* dankt den vorigen spreker voor deze laatste mededeeling, zulks was hem onbekend. — Hij moet echter opmerken, dat dit medegedeelde eerder strekt tot aanbeveling dat tot bestrijding van het gedane voorstel, te meer doordien door den Spr. niet is betoogd, dat de bescherming der voorlanden door riet overbodig is. Hij wijst op de bijzondere omstandigheden, dat de waterkeerende werken om de lage verveeningen in dit gewest in het algemeen perikliteren, en de voorgestelde maatregelen strekken om dien toestand te verbeteren. Verder moet hij onder de aandacht van den vorigen spreker brengen, dat door hem als wijziging op dit art. schriftelijk is voorgesteld, om de breedte van 10 ellen tot op 2 ellen te verminderen, terwijl hij thans het snijden van al het riet vóór den herfst en dus vóór den aanvang van het stormachtige jaargetijde onschadelijk acht. — Spr. vermeent daarentegen, dat het riet zeer noodig is tot bescherming tegen de golfslag. Door de voorgestelde bepaling kan de eigenaar van het riet het eerste jaar er schade bij hebben, maar als men het vervolgens in het voorjaar snijdt is het nog zeer nuttig tot dekking, vooral voor turf. Het verschil tusschen de heer *v. d. Poll* volgens zijn schriftelijk voorstel en de komm. bestaat alleen in de breedte, en dan zegt Spr. dat eene rietkracht van 10 ellen hem wenschelijker voorkomt, om het geweld van den door storm opgejaagden plas meer onschadelijk te maken, dan die, welke slechts eene breedte zoude hebben van 2 ellen en die daartoe minder voldoende is.

De heer *v. d. Poll*, zegt dat het fijne riet nimmer tot dekking van de turf wordt aangewend als daartoe te veel waarde bezittende, hij ontkent niet, dat het onafgesneden riet de kanten niet eenigzins beveiligt, maar blijft persisteren dat het onregtvaardig is, zonder schadevergoeding, de eigenaren van hun wettig inkomen te berooven.

De heer *Cordes* zegt, dat als het riet gelijk is gesneden met de wateroppervlakte het water er over heen gaat en het achterliggend land daardoor weinig of niet wordt beschermd. Dat de eigenaar eenige schade lijdt is mogelijk, maar dat is het gevolg van de meeste policiemaatregelen.

De heer *v. Nooten* meent, dat de heer *v. d. Poll* te veel bezwaar maakt, daar de eigenaars toch de bevoegdheid hebben het riet in de laatste helft van Maart af te snijden.

Met 22 stemmen tegen die der HH. *Ram, v. d. Poll, Vos* en *de Muralt* wordt het art. aangenomen.

Voorstel no. 29 en 30 worden zonder omvraag aangenomen.

De verg. wordt hierop verdaagd tot Dingsdag a. s. ten 11 ure, nadat nog door den heer *Schas* rapport is uitgebragt namens de komm. in wier handen is gesteld het verzoek van het in 1860 te Amersfoort te houden kongres, welke komm. voorstelt, een subsidie van *f* 700 te verleenen.

Zitting van Dingsdag 8 November.

Tegenwoordig zijn 34 leden; afwezig met kennisgeving, de heeren *Pabst* en *de Vries*, en voorts de HH. *Kien*, *v. Asch v. Wijck*, *de Muralt*, *Strick v. Linschoten* en *Hardenbroek v. Hardenbroek.*

Zijn ingekomen twee voordragten van Gedep. Staten betreffende provinciale toelagen, ten behoeve van het onderwijs, beiden gesteld in handen eener komm. bestaande uit de HH. *Broers*, *v. Bel*, *v. d. Poel*, *v. Nooten* en *v. Tuijll v. Zuijlen.*

Wordt bij monde van den heer *de Louter* rapport uitgebragt door de komm. benoemd tot onderzoek van het ontwerp reglement voor het waterschap der Bunschoter en Duister uitwatering in zee, welke adviseert het ontwerp niet verder te behandelen, maar het onderhouden der diepte van de haven, voor zooverre het voor de waterbewaring noodig is, aan het bestuur op te dragen, en het waterschap met eene vaste jaarlijksche uitkeering te belasten, en eindelijk Gedep. Staten uit te noodigen, deze zaak voorloopig zooveel mogelijk te regelen en daarna een gewijzigd ontwerp-reglement aan de vergadering aan te bieden; — ter griffie.

Wordt bij monde van den heer *v. Nooten* rapport uitgebragt door de komm. benoemd tot onderzoek van het ontwerp-reglement voor het noordelijk Geinwaterschap, welke komm. adviseert tot goedkeuring van dat ontwerp, — als voren;

Wordt door den heer *v. Nooten* rapport uitgebragt namens de komm. benoemd voor het ontwerp-reglement van het waterschap *de Wiers*, welke komm. adviseert tot opneming van een nieuw art., te volgen op art. 9, en wijders tot goedkeuring van dat ontwerp, — als voren;

De heer *v. Reede tot ter Aa* brengt hierop rapp. uit over het ontwerp-regl. voor het waterschap van Zandveld, welk rapp. konkludeert tot intrekking van het op 22 Julij ll. vastgesteld regl. en goedkeuring van het nu aangeboden ontwerp, — alsvoren.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over de wijzigingen te brengen in het regl. op de veenderijen en wel art. 31. der voorstellen van de daartoe benoemde komm.

Voorstel n°. 31. „Het is verboden, eenig veenslik, veenzoden of veenaarde buiten den polder te vervoeren, 't zij op zich zelve of met specie vermengd, of eenige zoden of veenaarde te plempen of in het water te werpen," enz.

De heer *v. d. Poll* vraagt aan de komm. wat zij bedoelt met „hetzij op zich zelve of met andere specie vermengd." In de voordragt van Gedep. Staten kwam het verbod voor, dat men de veenaarde niet mogt gebruiken tot mestspecie.

De heer *Bastert* deelt in antwoord hierop, naar aanleiding van het rapp. der komm., mede, dat bij dit art, wordt verboden bovengrond uit den polder te voeren, hetzij op zich zelve of met andere specie vermengd, zoodat het artikel de zorg in zich bevat om al die bovenaarde in den polder te houden.

De heer *v. d. Poll* vraagt of het de bedoeling is, dat de landbouwer geen veenaarde of modder zal mogen gebruiken om zijne mestspecie om te zetten.

De heer *Cordes* zegt, dat in het voorstel geen sprake is van van zoogenaamde modder, maar alleen van veenaarde. Spr. geeft echter zijne verwondering te kennen over de bestemming die de heer *v. d. Poll* naar hem toeschijnt aan de veenaarde wenscht te geven. Het zal dien Spr. niet onbekend zijn, dat in de veenderijen, die sedert het laatst der vorige eeuw in exploitatie zijn gebragt, van regeringswege steeds onder de voorwaarde waarop die zijn verleend is bepaald, dat de veenman alle zijne bovenaarde op daartoe aan te wijzen plaatsen *Hoefslagen* moest brengen, waaruit volgt dat hem de vrije beschikking daarover wordt ontzegd. Wanneer Spr. nu nagaat hoe inzonderheid van af de beweegvolle tijden in het laatst der vorige eeuw, tot op, en zelfs nog verscheidene jaren na de restauratie, de lage verveeningen in dit gewest in diep verval zijn geraakt, zoo zelfs dat de provinciale wetgever zich genoodzaakt heeft gezien om in het reglement van 1835 in art. 27 niet alleen het verbod op te nemen, om een slijk, veenzode of veenaarde buiten den polder te vervoeren of in het water te werpen, maar dat ze na door den prov. opzigter te zijn opgemeten, moet worden vervoerd en aangewend tot het maken en verhoogen der akkers en voor het overige moet worden aangebragt aan de wegen en waterkeeringen het naast aan de veenderij gelegen, alles ter plaatse alwaar dit door den prov. opzigter, met overleg van de plaatselijke en polderbesturen zal worden aangewezen, en dat dit verbod in art. 30 van 't reglement van 1848 in substantie teruggevonden wordt, en in het thans vigerende reglement van 1852 in art. 41 is herhaald, bij dit laatste echter met de bijvoeging, dat de veenman schadeloos zal gesteld worden, alleen voor de specie en den arbeid, de prijs door het veenderijbestuur te bepalen. — dan vermeent Spr. hierin het bewijs te vinden, dat de wetgever wil, dat de veenman zijne veenaarde zelfs niet met mestspecie mag vermengen, en tot niets anders gebruiken dan waartoe die in het reglement is bestemd. — Spr. vraagt welke gevolgen een tegenovergesteld stelsel zou hebben, en wijst er op, dat het hoofd van een veenderijbestuur in dit voorjaar aan Gedep. Staten heeft aangevraagd, om de kosten, tot aandamming van zeker gedeelte voorland, en hetwelk hij noodzakelijk achtte, te mogen vinden uit het fonds der konsignatie penningen. — Dit verzoek werd toegestaan. — Hierop is door het betrokken veenderij-bestuur 50 cents per praam uitgeloofd, maar een voornaam ingeland in dien polder bood *f* 1 per praam, en zoodoende is geen veenaarde aan de voorlanden gebragt. Dit noemt hij handeldrijven met de bovenaarde, in bepaalden strijd met het reglement, 't welk bepaalt, dat die ter dispositie blijft van het veenderij-bestuur. Spr. meent, dat zoo men wil zorgen dat de provincie en de omliggende polders geen nadeel zullen leiden van de steeds toenemende veenplassen, aan de aarde, om de benoodigde werken tot beteugeling daar te stellen, geene andere bestemming moet worden gegeven, dan bij het reglement is bepaald.

De heer *Ram* gelooft dat het hier alleen de vraag betreft, tot welk einde de bovengrond het beste gebezigd kan worden. Tot de beantwoording dier vraag moet men den bestaanden toestand in het oog houden. Spr. heeft nagegaan gedurende geruimen tijd of aan den bovengrond eene andere bestemming moet gegeven worden dan thans gegeven wordt. Vroeger meende hij dat de bovengrond beter kon gebruikt worden. Een onderzoek echter heeft hem de overtuiging geschonken dat het beter is dien grond tot bemesting te bezigen, zoodat die nog eenig nut aanbrengt, dan dat die verloren gaat. De heer *Cordes* heeft gereleveerd, dat in den Breukeleveenschen polder geen bovengrond gebragt is ter plaatse door het veenderijbestuur aangewezen. Spr. wenscht mitsdien de redenen op te geven waarom geen bovengrond aangebragt is. Naar Spr.'s meening zoude de reden toe te schrijven zijn aan de moeite, om tegen een voorland en de golvenden plas bovengrond aan te brengen, en aan het oordeel der veenlieden nopens het nuttelooze om te dier plaatse bovengrond aan te brengen zonder behoorlijke puinbestorting en aanbrenging van paalwerk. Tot die overtuiging, dat de bovengrond niet beter gebezigd kan worden dan geschiedt, is Spr. ook gekomen door art. 41 van het bestaande regl. Daar wordt gezegd, dat het veenderij-bestuur de plaats zal aanwijzen, waar de aarde gebragt moet worden, maar tevens de veenlieden zal moeten schadeloosstellen. Deze schadeloosstelling zal waarschijnlijk de som van 50 cents bedragen, hetzij voor één of twee schouwen bovengrond. Bij eene gemiddelde diepte van het veen, gelijk in de oostelijke veenpolders dezer provincie Vechtzijde, kan men het getal schouwen bovengrond op 700 tot 1000 schouwen per bunder schatten. Tot het uitkeeren dier schadeloosstelling zal het konsignatiefonds in geen polder toereikend zijn. Spr. gelooft dat hier alleen de kwestie is, hoe het aanwezig geld het best gebruikt kan worden, en dan is Spr's. overtuigd, dat het veel goedkooper en doelmatiger is de voorlanden bij openbare aanbesteding in beteren toestand te doen brengen, dan bovengrond te laten aanbrengen door de veenlieden tegen schadeloosstelling.

De heer *v. d. Poll* wil geenszins beweren, dat art. 41 nutteloos zou zijn, maar komt er tegen op, dat hier is bijgevoegd, „hetzij op zich zelf of met andere specie vermengd," hetgeen tot zeer vele onaangenaamheden aanleiding zal geven.

De heer *Cordes* zegt dat de woorden „tot bemesting te gebruiken," welke woorden in het voorstel van Gedep. Staten te vinden zijn, niet door de komm. zijn overgenomen. Gedep. Staten vermeenen evenwel op de bijvoeging dier woorden te moeten blijven aandringen, omdat de ondervinding hun daarvan het noodzakelijke heeft aangewezen. Spr. heeft den heer *Ram* hooren zeggen, dat er 700 ja! tot 1000 schouwen bovenaarde per bunder, in den polder Breukeleveen zullen worden aangevoerd. Is Spr. goed ingelicht, dan zijn in den polder Breukeleveen nog slechts ongeveer 140 bunders aanwezig en wel in het vak genaamd „het buitenweg", daarvan bevinden zich 65 bunders in handen van éénen grondeigenaar die geen verveenen is, zoodat maar 70 à 80 bunders in exploitatie kunnen zijn. Nu hoort Spr. gewagen van 700 à 1000 schouwen aarde per bunder; dat verheugt hem, want dan zal er meer specie aanwezig zijn, dan hij meende, en waarmede de dijken en waterkeeringen in beter weerbaren staat zullen kunnen gebragt worden. Spr. blijft echter bepaald van oordeel, dat de veenman over die aarde geene vrije beschikking mag hebben, nog minder dus verkoopen. Het is eene der voorwaarden waarop aan hem toegestaan wordt zijn land te verveenen. En wanneer men nu al mogt vermeenen, dat het kons. fonds tot de bestrijding der kosten niet toereikend mogt zijn, dan ligt de maatregel voor de hand, om den prijs per praam zoo veel te verminderen, dat dit fonds toereikend is, en waardoor men ook weer tot een normalen toestand terugkeert, waarvan men door de vrijgevigheid van het reglement van 1852 is afgeweken.

De *Voorz.* merkt aan, dat de komm. zich niet heeft vereenigd met het voorstel van Gedep. Staten en dezen bij hunne meening blijven volharden.

De heer *Bastert* vereenigt zich in geenen deele met de wijziging van Gedep. Staten. In de eerste plaats heeft hun voorstel eenige bevreemding gewekt, als Spr. nagaat dat in het rapport, in kennis van al de leden opgemaakt, te lezen staat, dat de meerderheid gemeend heeft te moeten toegeven aan de bedenking in de afdeelingen gemaakt, en Spr. daarbij in overweging neemt, dat de komm. bestond uit 5 leden, waarvan 3 leden van Gedep. Staten, zoodat hem een tegenovergesteld voorstel, dat thans van Gedep. Staten inkomt, geheel vreemd is. Wanneer men nagaat voorstel no. 24 *a*, en dat vergelijkt bij art. 41 van het tegenwoordig reglement, dan vloeit er uit voort, dat de eigenaar verpligt is om zijne legakkers en voorlanden op eene bepaalde hoogte te onderhouden. Nu wenschte Spr. aan Gedep. Staten te vragen, waarin het verschil bestaat tusschen eene pligmatige daad *verhooging*, en eene verbodene daad *bemesting*. Spr. wenscht van Gedep. Staten te vernemen, hoe het zal gekonstateerd worden dat er bemest is en niet opgehoogd. Spr. kent geene andere bemesting dan met ophooging gepaard. Zelfs de bemesting met kunstmest geeft verhooging. Als de bovengrond uitgespreid en over de landerijen gebragt wordt, is dat eene zekere soort van bemesting. Wanneer de veenman dus ophoogt, kan hij beboet worden, omdat men kan zeggen, dat hij bemest. Hoezeer Spr. ook het gevoelen deelt, dat het nuttig en noodzakelijk is, dat al de afgestoken bovenaarde in den polder blijft, hoezeer hij ook instemt met de opgave van den heer *Ram*, die hij zelfs gelooft dat nog overtroffen wordt, meent hij toch, dat het voorstel, gelijk het door de komm. is ontworpen genoegzame waarborgen geeft, dat de bovengrond in den polder zal blijven. Door die aarde op de voorlanden te brengen kan hij niet worden uitgevoerd en dient reeds bij voorbaat tot bedijking. Spr. adviseert, dus het voorstel van

Gedep. Staten niet aan te nemen.

De heer *Cordes* zal ten aanzien van het medegedeelde, dat de meerderheid der kommissie heeft vermeend te moeten toegeven aan de bedenkingen in de afdeelingen gemaakt, opmerken, dat primitief twee leden van 't kollegie van Gedep. Staten zitting hadden in die kommissie, en dat eerst later, nog een lid der komm., ter vervulling eener inmiddels ontstane vakature in 't kollegie van Gedep. Staten, lid van dat kollegie is geworden, wiens denkwijze bij de komm. op dit punt bekend is; dat dit echter niets afdoet aan de verklaring door den Voorz. afgelegd, en dat het geene bevreemding behoeft te verwekken, dat later toen de voorstellen in hun onderling verband en werking bij Gedep. Staten wierden nagegaan, men tot de konklusie kwam, dat de vrije beschikking door de veenderijbestuuren over de bovenaarde een vereischte was, en men dus bij het gedane voorstel moest persisteren. Ook zal hij geen twist aanvangen over de vraag, of bemesting verhooging is, al dan niet, doch zegt dat het te wenschen ware, dat op vele plaatsen in ons vaderland de bemesting ook verhooging daarstelde, inzonderheid voor de polderlanden die sedert honderde jaren bemest zijn, en nog geen duim zijn verhoogd. Spr. zegt verder dat het voorstel van Gedep. Staten daarop steunt, dat klagten bij hen zijn ingekomen, dat uit zekeren veenpolder veel meer mestspecie wordt vervoerd dan in redelijkheid verwacht kan worden; dit wordt echter veroorzaakt door dat het hoofdbestanddeel dier zoogenaamde mestspecie uit veenaarde bestaat, en om klandestiene wegvoering te voorkomen hebben Gedep. Staten die bijvoeging voorgesteld.

De heer *Ram* vermeent dat geene beboetingen te dier zake hebben plaats gehad.

De heer *Cordes* zegt, dat er juist geen beboeting heeft kunnen plaats hebben, omdat de uitvoering der veenaarde doorging onder den titel van mest.

Met 22 stemmen tegen die der HH. *v. d. Poll*, *Cordes*, *v. Veersen*, *G. J. Verloren*, *Ram*, *de Louter*, *Voet*, *Menso*, *Boer*, *Story v. Blokland*, *de Beaufort* en *v. Beeck Calkoen* wordt het voorstel der komm. no. 31 aangenomen, waardoor de nadere voordragt van Gedep. Staten is komen te vervallen.

No. 32 wordt zonder omvraag aangenomen.

Voorstel no. 33. De aanhef van art. 44 zal gelezen worden als volgt:

„Ieder eigenaar zal gehouden zijn," en in alinea 1 zal tusschen de woorden „wegen" en „vaarten," ingevoegd worden het woord „weteringen."

De heer *Ram* verzoekt eene stemming, omdat ook hier het woord „wetering" voorkomt, ten opzigte waarvan hij het onbillijke heeft aangetoond, hetwelk naar zijne meening niet is wederlegd.

Met 31 stemmen tegen die der HH. *Ram* en *de Kock* wordt het voorstel aangenomen.

De zitting wordt alsnu gedurende een kwartieruurs geschorst.

Bij de hervatting der werkzaamheden is aan de orde:

Voorstel n°. 34. Achter art. 45 worden de navolgende artikelen gevoegd:

a. „Onder de polder- en gemeente-scheidingen, publieke „of gemeene wegen, vaarten of weteringen, kaden, dijken „en waterkeeringen, molenwerven, meenten en zuwen, be„doeld bij de artt. 34 (nieuw), 41 en 45, zijn alleen die „begrepen, welke vermeld zijn op eenen legger, daarvan „in iederen veenpolder op te maken door het veenderij„bestuur, volgens de bepalingen der artikelen b—g."

De heer *Ram* acht zich verpligt rekenschap te geven van zijne stem. Als rapporteur van een der afdeelingen is hij de persoon geweest, die voornamelijk zijne mederapporteurs heeft aangeraden de inlassching van dergelijk artikel. Ten gevolge daarvan is door deze komm. een zoodanig voorstel ingebragt. Het betreft de verpligting aan de veenderijbestuuren opgelegd tot het opmaken en het ter visie doen leggen van leggers, ten einde de ingelanden bekend te maken met de dijken, weteringen, vaarten enz., in den polder. Spr. gelooft, dat het woord „wetering" voor zoo verschillende opvatting vatbaar is, dat hij zich verpligt heeft geacht tegen deze opneming te stemmen. Overeenkomstig het voorstel der komm. zal het veenderij-bestuur bevoegd zijn, het meeste water als wetering te beschouwen en als zoodanig op den legger in te schrijven, en doet het veenderij-bestuur het niet, dan zijn Gedep. St. bevoegd het ambtshalve te doen. Zoodoende zou het veenderij-bestuur of zouden Gedep. St. de beschikking hebben over den eigendom of althans over het al dan niet verveenen van een perceel, dat vroeger verveend mogt worden. Deze beschouwing stelt Spr. tot aanleiding om tegen het voorstel te stemmen.

De heer *Bastert* merkt op, dat de legger toch niet onmiddelijk wordt vastgesteld, maar gedurende 14 dagen ter visie zal liggen; en wanneer nu eenig individu meent, dat ten onregte eene wetering er op gebragt is, zal het hem vrijstaan, bij Ged. St. of, in eindbeslissing bij den Koning, tegen het besluit van Ged. St. zich te voorzien. Spr. merkt verder op, dat hij er voor zou zijn, de aanhalingscijfers der artikelen uit *a* weg te laten, omdat eene nieuwe nummering van de artt. zal moeten plaats hebben.

De heer *v. Reede tot ter Aa* zou het beter vinden, geene nummers van artikels in art. a op te nemen, maar alleen in de plaats daarvan te stellen, *bedoeld bij dit reglement*, het is dan eene verwijzing naar al de artikels, waarin polderscheidingen, enz. opgenoemd zijn.

De heer *v. d. Poll* vraagt, of die leggers zullen moeten dienen om vervolgingen in te stellen. Dat zou Spr. gevaarlijk voorkomen. Men moge allerhande voorschriften maken, maar de geheele regeling in de veenderij is het behoorlijk toezigt, en dat men bij overtreding proces verbaal opmaakt, doch de regter zal geen vonnis vellen, omdat van het land minder voorhanden is, dan op den legger voorkomt, want op alle mogelijke wijze kan die vermindering plaats hebben.

De heer *Bastert* gelooft, dat het doel der leggers zoo in het rapport der komm. als in den brief van Ged. St. tot toelichting van het voorstel volkomen wordt aangegeven. Spr. zal het echter gaarne nog kortelijk bespreken. Op die leggers zal natuurlijk niet gesteld worden de breedte van het voorland, maar zij zullen dienen om uit te maken, dat er eene officieele interpretatie is, welke de werken zijn, waarvan de verveening 45 el moet verwijderd blijven. Zijn die leggers vastgesteld, dan kan omtrent dit punt geen twijfel meer bestaan, zoo als indertijd bestaan heeft bij de bekende procedure over de Wiersloot. Er zullen dus volgens die leggers wel vervolgingen kunnen plaats hebben, als de personen binnen den afstand verveenen, maar niet wegens de breedte der voorlanden.

Het voorstel wordt alsnu aangenomen met dien verstande, dat de latere invulling der cijfers aan Ged. St. blijft overgelaten.

b. „De legger wordt ontworpen door het veenderij-be„stuur en, na voorafgaande openbare kennisgeving, gedu„rende veertien dagen ter inzage gelegd van hen, die het „verlangen. Deze hebben het regt hunne bezwaren daar„tegen kenbaar te maken, hetzij schriftelijk, hetzij mon„deling, op een door het bestuur te bepalen dag.

„Het bestuur beslist op de ingekomen bezwaren, gelijk „het vermeent te behooren, binnen ééne maand na afloop „van den termijn, in dit artikel aangegeven, en stelt den „legger voorloopig vast.

„Deze wordt alsdan wederom, na voorafgaande kennis„geving, gedurende acht dagen ter visie van hen, die het „verlangen, nedergelegd, en daarna aan Gedep. Staten ter „vaststelling opgezonden."

De heer *v. Bel* merkt op, dat de komm. in het oorspronkelijk voorstel eene wijziging heeft gebragt die hij geen verbetering acht: men leest nu, dat de leggers zullen ter visie liggen van hen *die het verlangen*, terwijl er vroeger stond van de *belanghebbenden*. De bedoeling der komm. zal wel dezelfde zijn, maar de woorden zijn zoo algemeen mogelijk, want zij *die het verlangen* kunnen menschen zijn, die niets met de veenderij te maken hebben. Ook is in litt *g* het woord *belanghebbenden* behouden.

De heer *Bastert* zegt dat de komm. meent, dat er kwestie zou kunnen bestaan, wie belanghebbenden waren. Is men ingeland van den polder dan heeft men zeker belang, maar als men ingeland is of bestuurder van een naburigen polder, dan kan men er ook wel belang bij hebben om te zien of een zekere kade of dijk, die het aangrenzend waterschap beschermt, op den legger voorkomt; en dan zou toch de inzage kunnen worden geweigerd. De komm. heeft derhalve gemeend de inzage zoo ruim mogelijk te moeten stellen.

De heer *v. Bel* gelooft niet, dat het in de toepassing zooveel moeijelijkheden zal opleveren. Als iemand zich aanmeldt en aantoont, dat hij belang heeft, zal het veenderijbestuur hem de inzage niet weigeren.

De heer *Ram* geeft in overweging, het woord *belanghebbenden* te gebruiken en er bij te voegen, „en van hen die het verlangen."

Litt. b. c. d. e. en f. wordt zonder omvraag aangenomen.

g. „Van de wijzigingen, door den koning in hooger „beroep bevolen, of ten gevolge van het voorgaande artikel „in den legger gebragt, doet het veenderijbestuur openbare „kennisgeving.

„De belanghebbenden kunnen, ten allen tijde, bij het „veenderijbestuur inzage van den legger vragen."

De heer *Cordes* zegt, dat de komm., naar aanleiding der aanmerking van den heer *v. Bel* voorstelt, de laatste al. aldus te lezen: „Zij die het verlangen kunnen „ten alle tijde bij het veenderij bestuur inzage van „den legger vragen."

De heer *Ram* geeft in overweging in plaats van *vragen* „*krijgen*" te bezigen, want vragen staat vrij, maar weigeren er bij.

De komm. zich hiermede vereenigende wordt alsnu de gewijzigde bepaling zonder omvraag aangenomen.

Voorstel n°. 35. „Voor iederen veenpolder zal van de „voorwerpen, in art. a omschreven, en van de daarlangs „gelegen voorlanden, mitsgaders van de perceelen, die in „verveening zijn, eene afteekening in triplo worden opge„maakt, vervaardigd naar de kadastrale kaarten.

„Een der exemplaren is bestemd voor de provinciale „griffie; eene tweede voor den bij art. bedoelden op„zigter, terwijl het derde bij het veenderijbestuur zal be„rusten.

„Deze kaarten zullen door de zorg van het veenderij„bestuur om de tien jaren worden herzien.

„De kosten, aan de opmaking en herziening verbonden, „worden op de tweede afdeeling der veenderij-rekening — „rente der waarborg-penningen — in uitgaaf geleden."

De heer *Bastert* zegt, dat het bij de toelichting op dit art. zeker de aandacht niet ontgaan zal zijn, dat er sprake is van eene meerderheid en eene minderheid. Spr. heeft de minderheid uitgemaakt en kan zich nog niet met de bepaling vereenigen. Vooreerst wenschte hij te spreken over de kosten aan het maken van kaarten verbonden. In de toelichting staat, dat daarbij zooveel mogelijk de kadastrale kaarten zullen gevolgd worden; dat zal echter niet wel mogelijk zijn. Men zal er eenige weinige lijnen van kunnen overnemen, maar de voorlanden zullen allen moeten worden opgemeten, want op de kadastrale kaarten is niet aangeduid wat water en wat land is. Zoowel de voorlanden als de perceelen in verveening moeten op nieuw worden uitgemeten en in kaart gebragt, en dat is werkelijk eene aanzienlijke uitgaaf. In de tweede plaats komt ter sprake het nut der kaarten. Waartoe moeten zij dienen? De voorstanders er van zeggen, tot behoud der voorlanden. Het amendement dat de vorige week is aangenomen strekte om de breedte der voorlanden te handhaven. Als zoo moet die breedte gekonstateerd worden door de kaarten. Maar wanneer de kaarten een bewijs in regten zullen opleveren voor de breedte der voorlanden, dan gelooft Spr., dat zij ook ter visie zullen moeten liggen, want dan zullen zij een artikel zijn van het grootste gewigt. Nu vraagt Spr. hoe het mogelijk zal zijn, dat zij met eenige vrucht ter visie liggen. De meeste grondeigenaars zullen wel geen lust en opgewektheid hebben om op die kaart uit te meten, hoe breed hun land is opgegeven en op het land na te meten of dit juist is. Spr. wenschte van de voorstanders te weten, of op grond van die kaarten overtredingen kunnen worden gekonstateerd. Stellen zij zich dat voor, dan zijn zij in strijd met wat te lezen staat in den aanvang van het rapport, op bladz. 6: „Overtredingen kunnen niet zoozeer door kaarten als wel door opmetingen gekonstateerd worden. Het komt ons daarenboven kostbaar en minder noodzakelijk voor, om op die kaarten ook de legakkers, waarvan alinea 2 handelt, aan te teekenen. Om al deze redenen meenen wij te moeten adviseren tot weglating van het voorgestelde artikel." Daar staat ook, dat die kaarten op zeer uitgebreide schaal zullen worden opgemaakt. Er is naar het beweren der voorstanders nog een tweede punt waartoe zij zouden dienen, nl. tot het kontroleren van de afsnijdingen, opdat geene landen verveend worden, die niet verwaarborgd zijn. Spr. merkt echter op, dat ieder jaar de toestand van zoodanig perceel verandert en de kaart slechts om de 10 jaar wordt bijgewerkt. Nu gelooft Spr. wel dat het gemakkelijk is, te besluiten dat er kaarten zullen zijn, maar de vraag is of het nut geëvenredigd zal zijn aan de kosten, terwijl er nog eene bedenking bij komt, dat het nl. niet billijk is de kosten er van te verhalen op de rente der waarborgpenningen.

De heer *Broers* vraagt aan de meerderheid der komm. of zich werkelijk in de laatste jaren vele bezwaren hebben opgedaan door het gemis van die kaarten; of b.v. de inspekteur en het veenderij-bestuur verklaard hebben, niet in staat te zijn alles behoorlijk na te gaan. Voor zoover Spr. bekend is, zijn in dit opzigt geene klagten gerezen, en hij gelooft werkelijk, dat de inspekteur en de leden van het veenderij-bestuur wel degelijk in staat zullen zijn overtredingen te konstateren zonder die kaarten, want hoe zouden zij die anders tot nu toe hebben gekonstateerd? Is dat nu waar, dan gelooft Spr., dat men een last op het veenderij-bestuur gaat leggen, waarvan men geen volkomen zekerheid heeft, dat hij aan het doel zal beantwoorden. Ware het uitgemaakt dat de overtredingen niet anders konden worden gekonstateerd, dan zou men in het belang der zaak daartoe moeten overgaan al waren de kosten ook groot.

De heer *v. d. Poll* vereenigt zich geheel met de meening van den heer *Bastert*, wat betreft de kaarten, en vraagt waarom als het oordeel over overtredingen niet op die kaarten zal berusten, het veenderijbestuur tot eene zoo aanmerkelijke uitgave zal gedwongen worden. Spr. stemt der komm. toe, dat de kadastrale kaarten ongenoegzaam zijn, want zij zijn reeds opgemaakt in 1828, men zal er dus zeer weinig nut van hebben. Spr. gelooft, dat men zich van de kosten eene te geringe voorstelling maakt.

(Vervolg morgen.)

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.